

Center IRIS - Center za izobraževanje, rehabilitacijo,
inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne
Langusova ulica 8, 1000 Ljubljana, Slovenija

KATALOG DEJAVNOSTI 2023/2024

KATALOG DEJAVNOSTI 2023/2024

Informacije o dejavnostih, ki se bodo izvajale v šolskem letu 2023/2024, bomo objavljali na spletni strani www.center-iris.si.

Za sprotno obveščanje o dogodkih se naročite na e-novice Centra IRIS (prijavite se na spletni strani).

Center IRIS - Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne

Langusova ulica 8
1000 Ljubljana
Slovenija

KONTAKT

Telefon: (01) 2442-750
spletna stran: www.center-iris.si
e-pošta: info@center-iris.si

• Izdal Center IRIS • Ravnateljica Romana Kolar •
• Jezikovni pregled Janja Hrastovšek in Ana Golob Mohorko • Oblikovanje Tanja Rudolf • Priprava tiskanega in e-dokumenta Center IRIS • Ljubljana 2023 •

Foto naslovnica: Pexels.com

Kazalo

1.	DEJAVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE, DIJAKE IN NJIHOVE STARŠE.....	5
1.1	DELAVNICA ZA STARŠE OTROK IZ ZGODNJE OBRAVNAVE.....	5
1.2	DELAVNICA ZA STARŠE OTROK S KOMBINIRANIMI MOTNJAMI.....	5
1.3	DELAVNICA ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVE STARŠE.....	5
1.4	DELAVNICA ZA UČENCE 1. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI.....	6
1.5	DELAVNICA ZA UČENCE 2. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI.....	6
1.6	DELAVNICA ZA UČENCE 3. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI.....	7
1.7	DELAVNICA ZA DIJAKE SREDNJE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI.....	8
1.8	SREČANJE DIJAKOV ZAKLJUČNIH LETNIKOV.....	8
1.9	MEDNARODNI TABOR KOMUNIKACIJE IN RAČUNALNIŠTVA.....	8
2.	ŠPORTNE AKTIVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE IN DIJAKE.....	9
2.1	ZIMSKA ŠOLA V NARAVI, ČŠOD KRANJSKA GORA.....	9
2.2	LETNA ŠOLA V NARAVI.....	9
2.3	ŠPORTNI VIKEND ZA 3. TRIADO IN SŠ.....	9
2.4	PLANINSKI KROŽEK.....	10
3.	SPECIALNA ZNANJA V ORGANIZACIJI CENTRA IRIS.....	11
3.1.	SENZORNE SPRETNOSTI.....	12
3.2	VAJE VIDA.....	12
3.3	SOCIALNE SPRETNOSTI.....	13
3.4	KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI: BRAJICA.....	14
3.5	KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI: UPORABA POVEČEVAL.....	14
3.6	KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI DELU S PRILAGOJENIMI GRADIVI.....	15
3.7	KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI MATEMATIKI.....	15
3.8	KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI GLASBI.....	16
3.9	KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI ŠPORTU.....	16
3.10	PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI.....	17
3.11	ORIENTACIJA IN MOBILNOST.....	17
3.12	VSAKODNEVNE SPRETNOSTI.....	18
3.13	PODPORNA IKT.....	19
3.14	POKLICNO USMERJANJE.....	19
3.15	PRILAGAJANJE UČNIH GRADIV IN OKOLJA.....	20
4.	DEJAVNOSTI NA VRTU ČUTIL.....	21

5.	DODATNE DEJAVNOSTI CENTRA IRIS.....	22
5.1	DELOVNA IZKUŠNJA ZA DIJAKE IN ŠTUDENTE Z OKVARO VIDNE FUNKCIJE	22
5.2	MENTORSTVO: za dijake, študente, starše	22
6.	IZOBRAŽEVANJA ZA STROKOVNE DELAVCE V VRTCIH IN ŠOLAH.....	23
6.1	PONUDBA PROGRAMOV CENTRA IRIS, KI SE IZVAJAJO PO DOGOVORU	23
6.2	DRUGA IZOBRAŽEVANJA.....	24
6.2.1	Študijsko srečanje za učitelje, ki poučujejo učence in dijake s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije	24
6.2.2	Seminar za pomočnike in nadzorne učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov pri zunanjem preverjanju znanja (NPZ, matura, poklicna matura).....	24
6.3	IZOBRAŽEVANJA PREKO KATALOGA KATIS (s kotizacijo)	25
6.3.1	Seminar za učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov.....	25
6.3.2	Seminar: Delo z otroki z okvaro vida v predšolskem obdobju	26
6.3.3	Seminar brajice	27
	NEKAJ BESED O CENTRU IRIS	28
	PRIJAVE IN INFORMACIJE	28

1. DEJAVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE, DIJAKE IN NJIHOVE STARŠE

1.1 DELAVNICA ZA STARŠE OTROK IZ ZGODNJE OBRAVNAVE

Datum izpeljave: **sreda, 13. marec 2024**
Koordinator: Ajda Mikolič, Janja Hrastovšek
Kontakt: ajda.mikolic@center-iris.si

Vsebina: Delavnica je namenjena staršem otrok zgodnje obravnave. Potekala bo v prostorih Centra IRIS in bo predvidoma trajala 3 pedagoške ure. Program delavnice boste starši prejeli približno dva tedna pred izvedbo same delavnice.

1.2 DELAVNICA ZA STARŠE OTROK S KOMBINIRANIMI MOTNJAMI

Datum izpeljave: **10. januar 2024 na Centru IRIS**
Koordinator: Ajda Mikolič, Janja Hrastovšek
Kontakt: janja.hrastovsek@center-iris.si

Vsebina: Delavnica bo potekala v prostorih Centra IRIS in sicer v obsegu treh pedagoških ur v popoldanskem času. Namenjena je staršem otrok s kombiniranimi motnjami. Temo delavnice boste starši prejeli v vabilu, približno 2 tedna pred izvedbo same delavnice.

1.3 DELAVNICA ZA PREDŠOLSKE OTROKE IN NJIHOVE STARŠE

Datum izpeljave: **1. delavnica: 7. december 2023 na Centru IRIS**
2. delavnica: 18. maj 2024 (skupna delavnica na Centru IRIS)
Izvajalci: mobilni učitelji
Kontakt: anja.pecaver@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene predšolskim otrokom s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije in njihovim staršem. Prva delavnica bo potekala v popoldanskem času v obsegu 3 pedagoških ur; vzporedno bodo potekale dejavnosti za otroke in za starše. Druga delavnica bo potekala v soboto, ko se bodo srečale vse družine tako vrtčevskih kot tudi osnovnošolskih otrok, ki so obravnavani v okviru Centra IRIS.

1.4 DELAVNICA ZA UČENCE 1. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

- Datum izpeljave: **1. delavnica POST: 13.– 14. november 2023 (Center IRIS)**
2. delavnica POST: 20. december 2023 (Koper); 7. marec 2024 (Ljubljana, Maribor); 27. marec 2024 (Koper).
3. delavnica POST: 18. maj 2024 (Center IRIS – skupna delavnica)

Izvajalci: mobilni učitelji
Kontakt: anja.pecevar@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene učencem s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo prvo triado in sorojencem. Preko delavnic bomo gradili na prijateljskih vezeh, se družili in zabavali, pisno in ustno komunicirali, se urili v samostojnosti pri določenih opravilih in samostojnem gibanju v znanem in manj znanem okolju.

Izvedena bo ena dvodnevna delavnica ter dve enodnevni delavnici. Pri dvodnevni delavnici imajo učenci možnost nočitve v Centru IRIS. Druga delavnica bo izvedena na treh lokacijah in sicer v Mariboru, Ljubljani in Kopru, ki se je lahko udeležijo vsi učenci od 1. do 9. razreda iz določene regije, termini so različni. Skupne delavnice v maju se lahko udeleži cela družina. Potekala bo na Centru IRIS. Preko multisenzornega učenja in različnih dejavnosti bodo učenci krepili socialne, vsakodnevne ter različne kompenzacijske spretnosti. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste starši in učenci prejeli pravočasno.

1.5 DELAVNICA ZA UČENCE 2. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

- Datum izpeljave: **1. delavnica POST: 20. - 21. oktober 2023 (Center IRIS)**
2. delavnica POST: 20. december 2023 (Koper); 7. marec 2024 (Ljubljana, Maribor); 27. marec 2024 (Koper).
3. delavnica: 18. maj 2024 (Center IRIS – skupna delavnica)

Izvajalci: mobilni učitelji
Kontakt: anja.pecevar@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene učencem s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo drugo triado. Preko delavnic bomo gradili na prijateljskih vezeh, se družili in zabavali, pisno in ustno komunicirali, se urili v samostojnosti pri določenih opravilih in samostojnem gibanju v znanem in manj znanem okolju.

Izvedena bo ena dvodnevna delavnica ter dve enodnevni delavnici. Pri dvodnevni delavnici imajo učenci možnost nočitve v Centru IRIS. Na tej delavnici bodo **učenci s slepoto in slabovidnostjo ter okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo 6. razred testirani za prilagoditve, ki jih bodo potrebovali pri opravljanju NPZ.** Druga delavnica bo izvedena na treh

lokacijah in sicer v Mariboru, Ljubljani in Kopru, ki se je lahko udeležijo vsi učenci od 1. do 9. razreda iz določene regije, termin izvajanja je različen. Skupne delavnice v maju se lahko udeleži cela družina. Potekala bo na Centru IRIS. Preko multisenzornega učenja in različnih dejavnosti bodo učenci krepili socialne, vsakodnevne ter različne kompenzacijske spretnosti. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste starši in učenci prejeli pravočasno.

1.6 DELAVNICA ZA UČENCE 3. TRIADE OSNOVNE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

Datum izpeljave: **1. delavnica: 6., 7. oktober 2023 (Center IRIS)**
2. delavnica POST: 20. december 2023 (Koper); 7. marec 2024 (Ljubljana, Maribor); 27. marec 2024 (Koper).
3. delavnica: 18. maj 2024 (Center IRIS – skupna delavnica)

Izvajalci: mobilni učitelji
Kontakt: anja.pecevar@center-iris.si

Vsebina: Delavnice so namenjene učencem s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo tretjo triado. Preko delavnic bomo gradili na prijateljskih vezeh, se družili in zabavali, pisno in ustno komunicirali, se urili v samostojnosti pri določenih opravilih in samostojnem gibanju v znanem in manj znanem okolju.

Izvedena bo ena dvodnevna delavnica ter dve enodnevni delavnici. Pri dvodnevni delavnici imajo učenci možnost nočitve v Centru IRIS. Na tej delavnici bodo **učenci s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije, ki obiskujejo 9. razred, testirani za prilagoditve, ki jih bodo potrebovali pri opravljanju NPZ.** Druga delavnica bo izvedena na treh lokacijah in sicer v Mariboru, Ljubljani in Kopru, ki se je lahko udeležijo vsi učenci od 1. do 9. razreda iz določene regije, termin izvajanja je različen. Tretje delavnice se lahko udeleži cela družina. Potekala bo na Centru IRIS na soboto v maju. Preko multisenzornega učenja in različnih dejavnosti bodo učenci krepili socialne, vsakodnevne ter različne kompenzacijske spretnosti. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste starši in učenci prejeli pravočasno.

1.7 DELAVNICA ZA DIJAKE SREDNJE ŠOLE, UČENJE SOCIALNIH SPRETNOSTI

Datum izpeljave: **1. delavnica : 10. - 11. november 2023 (Center IRIS)**
2. delavnica: 2. - 3. februar 2024 (Center IRIS)

Izvajalci: mobilni učitelji
Kontakt: anja.pecevar@center-iris.si

Vsebina: Delavnici sta namenjeni dijakom s slepoto in slabovidnostjo, ki obiskujejo gimnazijo, srednje in nižje poklicno izobraževanje, so vključeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. Delavnici sta dvodnevni, zato imajo dijaki možnost nočitve v Centru IRIS. Vzporedno z drugo delavnico bo potekalo srečanje dijakov zaključnih letnikov srednješolskih programov. Vabilo, prijavnico in program posamezne delavnice boste dijaki prejeli pravočasno.

1.8 SREČANJE DIJAKOV ZAKLJUČNIH LETNIKOV

Datum izpeljave: **2. - 3. februar 2024**
Koordinator: Marija Jeraša
Kontakt: marija.jerasa@center-iris.si

Vsebina: Vzporedno z drugo delavnico za srednješolce bo potekalo srečanje dijakov zaključnih letnikov srednješolskih programov.

1.9 MEDNARODNI TABOR KOMUNIKACIJE IN RAČUNALNIŠTVA

Datum izpeljave: **julij 2024**
Koordinator: Ana Golob Mohorko, Breda Košir
Kontakt: ana.mohorko@center-iris.si

Vsebina: ICC - International camp on Communication and Computers for blind and visually Impaired
Tabori ICC so namenjeni mladostnikom s slepoto in slabovidnostjo. Organizira jih International Association ICC s sedežem v Linzu v Avstriji ter država gostiteljica. Tabori so dobra priložnost, da mladostniki s spoznajo, kaj prilagojena informacijsko-komunikacijska tehnologija lahko stori zanje. Ob tem se dijaku družijo z vrstniki iz vse Evrope, urnik je napolnjen tudi s prostočasnimi dejavnostmi, izleti in zabavo. Vsako leto se tabora udeležijo tudi slovenski dijaki.

2. ŠPORTNE AKTIVNOSTI ZA OTROKE, UČENCE IN DIJAKE

2.1 ZIMSKA ŠOLA V NARAVI, ČŠOD KRANJSKA GORA

Datum izpeljave: **11. – 15. marec 2024 (6. razred)**

Koordinator: Gašper Tanšek

Kontakt: gasper.tansek@center-iris.si

Vsebina: Zimska ŠVN je namenjena otrokom od 6. razreda, priključijo pa se lahko tudi učenci 7. razredov (če so na voljo prost mesta). Otroci se naučijo osnov smučanja in teka na smučeh ter se spoznajo z različnimi zimskimi športnimi radostmi. Marsikateri prvič občutijo, kakšno je življenje od doma in preživijo zimske počitnice v družbi sovrstnikov. Ob športnih aktivnostih poteka tudi pester program raznolikih aktivnosti, ki spodbujajo otrokovo kreativnost in samostojnost otroka.

2.2 LETNA ŠOLA V NARAVI

Datum izpeljave: **10. – 14. junij 2024 (4. razred, NIS, PPVIZ, predšolski)**

Koordinator: Gašper Tanšek

Kontakt: gasper.tansek@center-iris.si

Vsebina: Poletna šola v naravi je namenjena vsem slepim in slabovidnim otrokom, ki obiskujejo vrtec, oddelek PPVIZ ali osnovno šolo 4 razred. Če je dovolj prostih mest, pa se lahko priključijo tudi učenci ostalih oddelkov do 5 razreda. Poletni šoli v naravi se otroci spoznajo z različnimi vsebinami s področja športa in socialnega učenja. Učitelji poskrbimo, da je otrokom lepo, da se zabavajo, so v družbi in da naredijo kvaliteten korak naprej v razvoju. Stik z morjem običajno otroka vzpodbudi k večji želji po plavanju. Vse tiste, ki še ne znajo plavati, skušamo le to naučiti.

2.3 ŠPORTNI VIKEND ZA 3. TRIADO IN SŠ

Datum izpeljave: **pomlad 2024**

Koordinator: Gašper Tanšek, Gregor Habjan, Anja Pečaver

Kontakt: gasper.tansek@center-iris.si

Vsebina: Na športnem vikendu bomo z udeleženci izvedli program, ki vključuje razne športne igre za slepe in slabovidne, fitness, rolanje, pohodništvo, kolesarjenje v tandemu, pilates (oz. funkcionalno vadbo) in se spoznali še s kakšnim novim športom (curling, softball ...). Veliko se bomo gibali, se zdravo prehranjevali ter krepili socialne veščine.

2.4 PLANINSKI KROŽEK

Lokacija: hribovja po Sloveniji
Datum izpeljave: tekom celotnega šolskega leta
Koordinator: Lana Kotar, Nina Vidmar
Kontakt: lane.kotar@center-iris.si

Vsebina: Za učence in dijake naše šole in učencev iz inkluzije bomo glede na prijave naredili eno ali več skupin, prilagodili in pripisali izlete. Če bo zanimanje, bomo dodali tudi izkušnjo športnega plezanja, zavarovane plezalne poti, preizkusili ledno plezanje ... Načrtovani so štiri izleti, a vabljeni vsi, ki se boste pridružili tudi samo enkrat. Prispevek bo samo za prevoz. Iz Ljubljane bo prevoz zagotovljen, lahko se prisede na poti, iz oddaljenih regij pa vas bomo povezali med sabo. S seboj lahko pripelješ tudi brata ali sestro, mama in oče pa bosta počakala doma ali v Ljubljani. Bolj natančna navodila pošljemo pred posameznim izletom, za vpis pa potrebujete samo malo poguma in dobre volje.

3. SPECIALNA ZNANJA V ORGANIZACIJI CENTRA IRIS

Otrokom, učencem in dijakom vseh nivojev izobraževanja nudimo poučevanje specialno-pedagoških spretnosti, s katerimi nadomeščajo primanjkljaje, nastale zaradi slepote, slabovidnosti ali okvare vidne funkcije (CVI). Vsebine tiflopedagoške dodatne strokovne pomoči in ostalih pedagoških dejavnosti z otroci in mladimi z okvaro vida so vezane na strokovna področja t.i. razširjenega učnega načrta ali razširjenega kurikula (RK). Večina učencev z (delno) izgubo vida je vključenih v redne šole in vrtce v svojem domačem okolju. Z obravnavami na terenu in svetovanjem zunanjim sodelavcem ter pomočjo pri izposoji prilagojenih pripomočkov, specialne opreme in gradiv mobilni koordinatorji pripomoremo k optimalnemu učenju in razvoju otrok ter upoštevanju prilagoditev, dodeljenih po odločbi v VIZ procesu. Dodatna strokovna pomoč (DSP) se izvaja na terenu kot tudi v popoldanskem času ali ob vikendih na Centru IRIS. Tiflopedagoška DSP za posameznika je lahko razdeljena na več učiteljev posameznih področij razširjenega kurikula, odvisno od potreb otrok, učencev in dijakov.

Vodja aktiva mobilne službe za pomoč inkluziji v šolskem letu 2023/24 je Janja Hrastovšek, vodja aktiva razširjen kurikul pa Ana Golob Mohorko. Člani aktivov skozi celo šolsko leto sodelujejo na mesečnih sestankih aktivov, pripravljajo predavanja in delavnice, kjer zunanje učitelje in vzgojitelje kot tudi starše usmerjajo z nasveti ter spodbujajo k samostojnosti tudi v domačem okolju.

Področja specialnih znanj iz razširjenega kurikuluma v šolskem letu 2023/24 so:

- Senzorne spretnosti (vodja Ajda Mikolič)
 - vaje vida (vodja Jelena Žagar)
- Socialne spretnosti (vodja Mateja Maljevac)
- Kompenzacijske spretnosti (vodja Janja Hrastovšek)
 - brajica (vodja Janja Hrastovšek),
 - uporaba povečeval (vodja Jelena Žagar),
 - delo s prilagojenimi gradivi (vodja Marija Jeraša),
 - pri matematiki (vodja Polona Knific),
 - pri glasbi (vodja Neva Laščak),
 - pri športu (vodja Gašper Tanšek)
- Prostočasne in rekreacijske dejavnosti (vodja Lana Kotar)
- Orientacija in mobilnost (vodja Ana Golob Mohorko)
- Vsakodnevne spretnosti (vodja Anja Detiček)
- Podporna IKT (vodja Mateja Jenčič),
- Poklicno usmerjanje (vodja Marija Jeraša)
- Delavnice za vrstnike z okvaro vida (vodja Anja Pečaver)
- Prilaganje učnih gradiv in okolja (vodji Marija Repe Kocman in Jera Svetek)

3.1. SENZORNE SPRETNOSTI

Opis: Z različno razvitimi senzornimi spretnostmi vsak posameznik uporablja svoje senzorne sisteme za zaznavo, prenos in interpretacijo informacij o ljudeh, predmetih in dogodkih v okolju. Senzorni sistemi se razlikujejo glede na razdaljo zaznavanja. Z vidom, sluhom in vonjem lahko zaznavamo na daljši razdalji, medtem, ko lahko s tipanjem in okušanjem zaznavamo samo od blizu. S propriocepcijo lahko ocenimo težo, upor in položaj predmeta v odnosu do našega telesa. Oseba s šibkejšim proprioceptivnim sistemom tega ne more oceniti, kar se izrazi s težavami pri ravnotežju in vidno-motorično koordinacijo (vestibularni sistem).

Specialno znanje se je prej imenovalo vaje vida oz. spretnosti za doseganje funkcionalnosti vida. Danes v literaturi zasledimo poimenovanje senzornih spretnosti, saj se je izkazalo, da je potrebno poleg vaj vida razvijati tudi sluh, tip, vonj in okus, saj kombinacija uporabe več čutil okrepi učenje posameznika.

Določeni otroci z okvaro vida ne razvijajo teh spretnosti samodejno. Specialno znanje obsega sistematičen trening funkcionalnega vida, tipa in sluha, glede na potrebe otrok tudi vonja in okusa, ki prehodno vključuje oceno in načrtovanje.

Senzorne spretnosti so temeljna podlaga, ki omogoča dostop do vzgojno-učnega načrta kot tudi razširjenega učnega načrta (RK).

Cilji:

- Otrok razvija telesno shemo preko tipnega zaznavanja okončin z različnimi teksturami
- Otrok razvija lateralizacijo (levo – desno) glede na predmet
- Otrok razvršča predmete po teži
- Otrok išče pare slušnih dvojic (različna semena, predmeti v škatlicah)
- Otrok razvija slušno-motorično koordinacijo
- Otrok pokaže smer izvora zvoka
- Otrok po vonju in obliki prepozna živilo, predmet

3.2 VAJE VIDA

Opis: Vaje vida obsegajo različne aktivnosti in stimulacije za spodbujanje uporabe ostankov vida v razvoju pa vse do konca prve triade OŠ, po potrebi tudi v kasnejšem obdobju. Vaje vida pri mlajših obsegajo urjenje osnovnih vidnih veščin, kot so sledenje, preskakovanje pogleda, usmerjanje pogleda na različna področja v vidnem polju, konvergenca, koordinacije oko roka in vidno perceptivnih veščin, kot je reševanje križanke ali sistematično iskanje določenega predmeta z vidom. Vidne stimulacije v zatemnjenem prostoru lahko potekajo ob uporabi osvetljenih senzornih škatel oz. "lightboxov" ali v senzorni sobi. Vaje se individualno oblikujejo na podlagi starosti in vidnega funkcioniranja učencev s slabovidnostjo in slepoto z ostanki ali minimalnimi ostanki vida.

Vaje vida obsegajo:

- Senzorično obdelavo: natančno zaznavanje, interpretacijo in odziv na senzorične stimulacije v okolju in otrokovem lastnem telesu.
- Vidno zaznavanje in pozornost: sposobnost osredotočanja na pomembne vizualne informacije in filtriranje nepomembnih informacij.

- Vidno diskriminacijo: sposobnost določanja razlik ali podobnosti na predmetih glede na velikost, barvo, obliko itd.
- Vidni spomin: Sposobnost priklica vizualnih značilnosti oblik ali predmetov
- Vidni prostorski odnosi: Razumevanje razmerja med predmeti v okolju.
- Vidno zaznavanje zaporedij: Sposobnost priklica niza predmetov v pravilnem vrstnem zaporedju.
- Vidno prepoznavanje slik (oblika-ozadje): Sposobnost lociranja predmeta na kompleksnem ozadju.
- Konstantnost oblike: Sposobnost prepoznavanja oblike ali figure tudi, če je manjša, večja ali obrnjena
- Vizualno zapiranje: prepoznavanje oblike ali predmeta, ko del slike manjka.
- Vaje za izboljšanje konvergence in fuzije
- Vaje za očesne mišice s katerimi popravljamo fuzijo (sodelovanje levega in desnega očesa).

Cilji:

- Učencu razvijajo sposobnost praktične uporabe preostalega vida.
- Usposobijo se za zavestno opazovanje in odpravljajo pasivnost gledanja.
- Krepijo občutek samozavesti in pozitivne samopodobe.
- Razvijajo in urijo sposobnost senzorne integracije (vidno- gibalne, vidno-slušne, slušno-gibalne, vidno- tipne, slušno-tipne, tipno-gibalne).

3.3 SOCIALNE SPRETNOSTI

Opis: Za otroke, ki imajo delno ali popolno izgubo vida je ključnega pomena usmerjeno poučevanje socialnih spretnosti že od majhnih nog, kot je pozdravljanje, odzdravljanje, rokovanje, usmerjanje glave k sogovorncu (očesni stik), učenje socialne distance in osebne prostora, poučevanje o ustreznem izražanju čustev in lastnih potreb, stisk, želja in močnih interesov. V sklopu specialnega znanja se mladi naučijo spretnosti komuniciranja – pristopa k komunikaciji in vzdrževanju le-te, postavljanju vprašanj in odgovarjanju nanje. Vedenja se v veliki večini učimo preko opazovanja, zaradi česar ne moremo pričakovati, da bodo otroci, učenci in dijaki z okvaro vida samoumevno osvajali družbene oblike komuniciranja in vedenja. K specialnemu znanju socialne spretnosti štejemo tudi spretnosti samozagovornišva oz. opolnomočenje, za dosego katerega je potrebno predvsem sprejemanje sebe in svojih močnih in šibkih področij. Otroci s spretnostmi samozagovornišva lahko enostavno povedo kdaj in zakaj potrebujejo prilagoditve, kot tudi ponudijo rešitve, ki jih poznajo.

Cilji:

- Učenci spoznajo pomen očesnega stika, ki pri osebah s slepoto pomeni obrnjena glava proti sogovorncu
- Razložijo svoj vid in kaj potrebujejo, da lahko funkcionirajo pri pouku in doma

3.4 KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI: BRAJICA

Opis: Učni medij v šoli je lahko (povečan) črni tisk, brajica ali kombinacija obojega. Izbira medija je odvisna od več dejavnikov ter določena glede na strokovno tiflopedagoško oceno. Učenci, ki se opismenjujejo v brajici so učenci s slepoto ali imajo ostanek vida, ki ne omogoča hitro in učinkovito branje daljših besedil v črnem tisku. V brajici se opismenjujejo tudi učenci, ki imajo CVI ali spremenljivo vidno funkcioniranje, ki pogosto povzroča izčrpanost po daljšem opazovanju. Učence poučujemo orientacije na sebi in v mikro prostoru, ponujamo aktivnosti za razvoj tipno-kinestetičnega področja, seznanjamo z osnovnimi koncepti pismenosti, spoznavamo s pripomočki za pisanje in učence učimo znakov za črke, števila in ostale simbole za vsakodnevno in šolsko rabo pri vseh predmetnih področjih. Znotraj področja brajice učenec pridobiva znanja in veščine za prepoznavanje tipnih prikazov v različnih tehnikah tiska in prilagoditev ter utrjuje svoje znanje, hitrost in učinkovitost branja in pisanja.

Cilji:

- Učenci tipno razvrščajo elemente v škatlo s šestimi prostorčki (brajeva celica)
- Vstavljajo žebličke v malo in veliko stavnico po navodilu
- Prepoznajo črko abecede po slišani kombinaciji pik
- Vstavijo brajev papir v brajev stroj
- Zapisujejo na brajev stroj po nareku
- Razumejo prebrano besedilo v brajici.
- Razširjajo znanje brajice z usvajanjem znakov s področja matematike, kemije, glasbe in drugih predmetnih področij.

3.5 KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI: UPORABA POVEČEVAL

Opis: Otroci in učenci s slabovidnostjo ali slepoto z ostankom ali minimalnim ostankom vida različno uporabljajo svoj ostanek vida. Poleg vaj vida jih je potrebno naučiti, kako si lahko slabše vidljivo ali manjšo stvar povečajo in izboljšajo vidljivost – bodisi z uporabo optičnih ali elektronskih lup na blizu ali daljnogledi za opazovanje na daleč, kot recimo hišnih števil, napisov ulic, avtobusnih prihodov. Učenci si lahko pri nas izposodijo specialno opremo – npr. elektronsko lupo, ki jo uporabljajo pri pouku, saj lahko preko kamere npr. spremljajo zapis na tabli in prepisujejo snov. Učence in starše usmerjamo k pridobivanju lastnih povečeval, do katerih so upravičeni preko osnovnega zdravstvenega zavarovanja (preko naročilnice) in Zakona o izenačevanju možnosti invalidov ZIMI (preko vrednotnic).

Cilji:

- Učenci urijo uporabo povečevalnih pripomočkov (lupe, daljnogledi itd.) kot kompenzacijsko strategijo pri različnih nalogah šolskega dela in svojih prostočasnih dejavnostih

3.6 KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI DELU S PRILAGOJENIMI GRADIVI

Opis: Učna gradiva v šoli so lahko v brajevi pisavi na papirju ali elektronsko prikazana na brajevi vrstici. Gradiva so lahko tudi v klasični obliki črnega tiska, do katerega dostopajo z uporabo lup ali je kot tak že prilagojen s strani učiteljev ali spremljevalcev - natiskan ali v elektronski obliki na računalniku. V kolikor učenci s slabovidnostjo ne morejo prebrati svojega rokopisa se predlaga uporaba računalnika kot medija zapisovanja zapiskov in reševanja nalog, preverjanj in ocenjevanj znanja. Izbrana prilagojena gradiva se lahko razlikujejo od učenca do učenca z okvaro vida in tudi od učnega predmeta do predmeta. Raziskovanje besedil v prilagojenih oblikah se razlikuje od običajnega. Branje besedil je lahko zahtevnejše v smislu same orientacije v besedilu z uporabo lupe. Naloge bralnega razumevanja in poznavanja konceptov so del zaključnih preverjanj znanj, kot so NPZ ali matura, zaključni izpiti. Učenci se pri vajah znotraj specialnega znanja vzporedno učijo konceptov besed, ki jih preberejo in tako prebrano tudi razumejo. Poučevanje specialnega znanja pomaga odpravljati verbalizem pri osebah s slepoto in uri orientacijo v prilagojenih gradivih za šolsko delo ter optimalno reševanje.

Cilji:

- Učenci se orientirajo v prilagojenih gradivih, ki jih uporabljajo pri pouku
- Urijo bralno razumevanje in so deležni razlage konceptov v besedilih
- Učenci uspešno preklaplajo med kombiniranimi gradivi (npr. brajica na papirju in računalnik/ brajev stroj, uporaba elektronske namizne lupe in računalnika/brajevega stroja)

3.7 KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI MATEMATIKI

Opis: Učenci in dijaki s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije morajo doseči enakovreden standard znanja, za kar na nekaterih področjih matematike potrebujejo prilagojene strategije in orodja, za katere jih je potrebno dodatno usposobiti – prilagojeno glede na njihove potrebe. Učenci potrebujejo razlago pravilnega zapisovanja matematičnih zapisov na brajev stroj in preko brajeve vrstice in LMZ. Učenci in dijaki, ki pri pouku uporabljajo računalnik s prilagojeno programsko opremo za slepe oziroma slabovidne (za pisanje zapiskov, reševanje delovnih listov, pri preverjanju in ocenjevanju znanja, učitelji jim gradivo pripravijo v elektronski obliki ...), imajo lahko več težav pri zapisu matematike. Učenci potrebujejo usmeritve pri uporabi prilagojenega geometrijskega pribora in risanju na pozitivne folije na gumijasti podlagi, ki izbočijo narisane linije.

Cilji:

- Učenje linearnega matematičnega zapisa za slepe (LMZ).
- Usvajanje pisnih algoritmov (npr. za osnovne računske operacije z večmestnimi števili) s strategijami, ki so prilagojene za slepe in slabovidne.
- Vzpostavljanje realnih predstav o količinah in njihovih medsebojnih odnosih.

- Učenje strategij geometrijskega načrtovanja.
- Razvijanje predstavljalivosti in orientacije pri geometriji na ravnini in v prostoru.
- S pripomočki (tipne slike, prikazi, modeli ...) razvijati razumevanje ravninskih in prostorskih odnosov med geometrijskimi elementi.

3.8 KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI GLASBI

Opis: Učenci usvajajo znanje s področja glasbenega zapisa za slepe, berejo in izvajajo ritmične ter melodične vaje, nareke prepisane iz glasbenih učbenikov, ki se kot osnovno gradivo uporabljajo pri pouku v glasbeni šoli. Učenci pisno usvajajo še vsa pripadajoča teoretična znanja (intervali, lestvice, akordi), potrebna pri pouku. Izvajalka iz različnih učbenikov in notnih gradiv prepíše tudi izbor skladb, ki jih učenci igrajo pri pouku glasbene šole. Prav tako prepíše in po potrebi prilagodi v brajico pisne preizkuse znanja po predlogi učiteljev glasbe. Izvajalka sodeluje pri pripravi gradiva v brajici za državno tekmovanje in snemanju posnetkov za slušno učenje.

Cilji:

- Razvijanje predstavljalivosti in orientacije pri geometriji na ravnini in v prostoru.
- S pripomočki (tipne slike, modeli ...) razvijati razumevanje ravninskih in prostorskih odnosov med geometrijskimi elementi.

3.9 KOMPENZACIJSKE SPRETNOSTI PRI ŠPORTU

Opis: Zelo pomembno je, da so mladi z okvaro vida vključeni pri pouku športne vzgoje. Pogosto se namreč zgodi, da se med poukom znajdejo ob strani telovadnice na klopi. Učitelji potrebujejo usmeritve, kako jih vključiti k pouku in jim prilagoditi proces vadbe, pri čemer sproti svetujemo na kakšen način jih vključiti, katere aktivnosti izbrati, kako prilagoditi pouk. Potrebno je upoštevati zdravniška priporočila glede izogibanja športnim aktivnostim, kot so dvigovanje pretežkih bremen, skoki na trampolinu, predkloni, prevali in razmisliti o ustreznih nadomestnih gibalnih dejavnostih, ki jih lahko izvajajo. Učenci zaradi okvare globinskega vida, izpadov vidnega polja in/ali slabše ostrine ne igrajo skupinskih športnih iger, so pa vključeni v izvajanje posameznih elementov, kot so tehnični elementi pri igrah z žogo (vodenje žoge, podaje, meti žoge, brcanje žoge...). Mlade je potrebno pripraviti, da vstopijo v odraslo življenje z razumevanjem, željo in dostopom do raznih rekreacijskih dejavnosti. Le-te pomagajo pri navezovanju stikov v skupnosti, gradijo medosebne odnose in poskrbijo za aktivno preživet prosti čas.

Cilji:

- Razvija grobo motoriko in gibljivost telesa (cilji Oregon lestvice za predšolske otroke, kasneje po učnem programu)
- Spoznavanje prilagojene športne opreme, pripomočkov, rekvizitov
- Učenec uri slušno pozornost na dodane zvočne elemente npr. na košu (ropot na rob košarkarskega obroča), osebi (ploskanje)

- Vadi in utrjuje tehnične elementov posameznih skupinskih športnih iger
- Pripravi se na ocenjevanje pri predmetu športne vzgoje
- Orientira se v telovadnici in na telovadnih igriščih
- Svetovanje glede prilagoditev kontrastnih oznak na športni opremi, kot so gimnastična gred, gimnastična koza (za preskok), odskočna deska

3.10 PROSTOČASNE IN REKREACIJSKE DEJAVNOSTI

Opis: Poleg učenja in nalog, kot tudi službe je potrebno najti čas zase ali za druženje, preizkušanje novih interesov in udeležba na različnih popoldanskih dejavnostih. Specialno znanje prostočasne in rekreacijske dejavnosti se osredotoča na vključevanje mladih z okvaro vida v aktivno in kakovostno preživljanje prostega časa.

Pomembno področje pri mlajših otrocih z okvaro vida je opazovanje igre in spodbujanje k razvoju le-te. Morda učence zanima tipna namizna igra Človek ne jezi se, šah ali prilagojene igre s kartami, ki imajo dodane brajeve oznake ali povečavo simbolov. Določene znane družabne igre se lahko z malo truda prilagodijo s tipno označenimi polji in figurami (npr. namestimo ježke na igralno ploščo ter figurice, da se med igro ne podirajo in hkrati sledijo tipni poti ježkov na igralni plošči), ki omogočajo vključitev vseh interesentov za igro.

Mladi z okvaro vida spoznavajo različne možnosti preproste rekreacije, kot tudi prilagojenih športov (goalball, showdown, vrtno kegljanje, zvočni pikado). Mlade s podobnimi interesi povezujemo in jih spodbujamo k vključitvi v redne programe treningov v klubih, npr. atletika in plavanje sta zelo primerna športa, kjer se lahko slepi in slabovidni posamezniki vključijo v strukturiran proces treninga. Podpiramo tudi premagovanje različnih višinskih izzivov v naravi, pri čemer se lahko pohvalimo z dvakratnim dosegom najvišje slovenske gore – Triglav.

Cilji:

- Učenec spoznava različne družabne igre in možnosti prilagoditev za osebe s slepoto in slabovidnostjo
- Orientira se na igralni površini in razloži pravila igre
- Učenec igra izbrano družabno igro
- Učenec kolesari v tandemu
- Učenci samostojno pripravijo in pospravijo športno opremo po izbrani rekreaciji
- Spozna prilagojene športe za osebe z okvaro vida, kot so goalball, showdown, vrtno kegljanje

3.11 ORIENTACIJA IN MOBILNOST

Opis: Orientacija in mobilnost je tiflopedagoško področje, ki obsega znanja in spretnosti ter metode in tehnike, potrebne za varno, učinkovito in samostojno gibanje osebe s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije v vseh okoljih, okoliščinah in položajih. Pripomore k samostojnosti, boljši samopodobi, priložnosti za sodelovanje v pomembnih aktivnostih, pa tudi k čustvenemu in psihološkemu prilagajanju na stanje vida. Z veščinami orientacije in mobilnosti osebe s slepoto

ali slabovidnostjo lahko sodelujejo v različnih aktivnostih doma, na delu in v skupnosti, kar jim omogoča večji socialni krog in boljše možnosti za zaposlitev, zaradi česar to področje pomembno prispeva k izboljšanju kakovosti življenja. Z učenci, ki imajo ustrezno usvojene osnovne tehnike treniramo izbrano pot od doma do npr. šole, srednje šole, društva, trgovine. Razvijamo telesno shemo otrok, orientacijo na delovni površini, uporabe zaščitnih drž, raziskovanja notranjega prostora itd.

Cilji:

- Otrok utrjuje predvaje orientacije in mobilnosti (groba motorika, koordinacija, ravnotežje, privajanje na pripomoček)
- Usvaja zaščitne tehnike
- Usvaja tehnike videčega vodiča
- Usvaja tehnike drsne uporabe bele palice
- Uri izbrano pot in se orientira na podlagi orientirjev (pot od doma do šole)
- Raziskuje možne prometne povezave
- Uporablja javni prevoz (avtobus, vlak) do šole.

3.12 VSAKODNEVNE SPRETNOSTI

Opis: Vsakodnevne spretnosti so spretnosti, ki jih izvajamo bodisi dnevno, tedensko, mesečno ali letno. Zajemajo jutranje urejanje, oblačenje, prehranjevanje, higieno, urejanje sobe, urejanjem garderobe, označevanje oblačil, preoblačenje postelje, pranje in obešanje ter zlaganje perila, čiščenje miz, pultov, oken, sesanje, pomivanje tal, tipno in/ali kontrastno prilagajanje embalaž kuhinjskih sestavin z uvedbo reda in organizacije v delovnih prostorih, uporabo prilagojenih kuhinjskih in osebnih pripomočkov za osebe z okvaro vida. Vsakodnevne spretnosti se urijo tudi na delavnicah učencev po triadah, kjer se učenci učijo priprave obrokov in čiščenja površin in posode, postiljanja postelje, samostojnem urejanju, skrbi za zdravila, diete itd..

Okvara vida otežuje sprejemanje zunanjih pobud po določeni aktivnosti. Zato je potrebno, da učenec postopoma spoznava, avtomatizira in nadzira svoje kretnje in opravila, ki postopoma preidejo v spretnosti in samostojno izvajanje.

Cilji:

- Učenje osnovnih vsakodnevnih opravil:
- Učenje opravil v povezavi z osebnim urejanjem
- Učenje opravil v povezavi s higieno
- Učenje opravil v povezavi s prehrano
- Spoznavanje in uporaba prilagojenih pripomočkov za osebno rabo

3.13 PODPORNNA IKT

Opis: Informacijsko komunikacijska tehnologija (IKT) ljudem olajša številna opravila. Osebam s slepoto in slabovidnostjo pa še omogoča, da jih sploh lahko opravijo. Podporna IKT vključuje naprave in programe, ki so v splošni uporabi (na primer prenosni računalnik), ter naprave in programe, ki so prilagojene za slepe in slabovidne (na primer brajeva vrstica, bralnik zaslona, povečevalnik zaslona).

Uporaba podporne IKT omogoča lažje komuniciranje med učiteljem in slepim ali slabovidnim učencem in dijakom. Omogoča aktivno sodelovanje učenca in dijaka pri pouku.

Slepi in slabovidni učenci in dijaki pridobivajo znanja in spretnosti, ki so potrebna za uporabo podporne IKT, pri pouku specialnih znanj Podporna IKT. Obvladati morajo več konceptov in spretnosti kot ostali vrstniki. Učenje posameznih spretnosti traja tako dolgo, dokler jih popolnoma ne usvojijo, usvojene spretnosti pa je potrebno obnavljati, da jih ne pozabijo.

Vsebinska področja pri pouku specialnih znanj Podporna IKT so:

- desetprstno tipkanje,
- obdelava besedil,
- delo z mapami in datotekami,
- elektronska pošta,
- iskanje informacij na spletu,
- preglednice,
- oblikovanje predstavitev,
- programi za multimedijo,
- spletne, oblačne storitve, aplikacije,
- programi za razpoznavanje besedila - OCR,
- spoznavanje novih tehnologij

Vzporedno z vsebinskimi področji slepi in slabovidni učenci in dijaki spoznavajo prilagojene naprave in programe in se urijo v njihovi uporabi.

Ob tem razvijajo sistematičnost, samostojnost, ustvarjalnost in kreativnost pri delu z IKT. Razvijajo komunikacijske zmožnosti in spretnosti. Pridobivajo spretnosti izobraževanja in osnovo za nadaljnjo komunikacijo in izobraževanje z IKT tehnologijo.

Cilj:

- Doseči čim večjo samostojnost pri uporabi podporne IKT

3.14 POKLICNO USMERJANJE

Opis: Z odraščanjem vsak od nas doseže določeno stopnjo izobraževalnega sistema in je pripravljen za opravljanje nekega dela. Zelo pomembno je obdobje, ko se učenci/dijaki odločajo za izbiro šole ali študija, ki jih bo pripeljala do željenega delovnega področja. Na področju poklicnega usmerjanja bodo učenci in dijaki spoznavali poklice, možnosti poklicev glede na (delno) izgubo vida in kaj potrebujejo oz. katere vsebine bi utegnile predstavljati poseben izziv v okviru izbranega VIZ programa, da dosežejo svoj izbrani poklic. Posebno mesto ima priprava na PUD (Praktično usposabljanje z delom). Naučijo se napisati življenjepis in ustreznega vedenja z razvitim samo-zagovorništvo in znanjem izpostaviti svoja močna področja in kompenzacijske spretnosti na razgovoru za službo. Potrebno se je naučiti ohranjati zaposlenost, kakšni stili oblačenja z uniformami

ali brez so del določenih poklicev, kako pravilno odreagirati, ko nadrejeni niso navdušeni nad našimi idejami itd. Vse to se videča populacija nauči preko spontanega opazovanja okolice, osebam z okvaro vida pa je to potrebno posebej predstaviti in jih usmeriti.

Cilji:

- Učenci se naučijo raziskovati o poklicih
- Znajo opisati poklic svojih staršev in kakšne naloge v službi opravljajo
- Naučijo se raziskovati o študentskih delih na spletni strani
- Učenci se glede na svoje vidne sposobnosti znajo odločiti o ustrezni izbiri poklica glede na osebne interese in zmožnosti opravljanja določenih nalog poklica
- Igrajo igre vlog na razgovoru za službo
- Naučijo se izbire garderobe za opravljanje določenega dela in spoznajo uniforme določenih poklicev
- Spoznavajo možnosti prilagoditev izvajanja nalog na delovnem mestu
- Trenirajo pot od doma do delovnega mesta, mesta izvajanja PUD-a

3.15 PRILAGAJANJE UČNIH GRADIV IN OKOLJA

Opis: Na Centru IRIS je sestavni del službe za podporo inkluziji tudi oddelek, ki se ukvarja z izposojo in izdelavo didaktičnih pripomočkov za osebe z okvaro vida, prilagajanjem gradiv in tiska v brajici. V sodelovanju z drugimi strokovnjaki organizira seminarje na temo uporabe prilagojene informacijske tehnologije.

Kontakt: pripomocki@center-iris.si

Cilji:

- Izposoja računalniške, programske in druge opreme (računalniki s programsko opremo za slepe – Jaws program, računalniki s programsko opremo za slabovidne – Zoom text, elektronske lupe, brajeve vrstice, in brajevi stroji, mize z naklonom, bralne mizice) šolam, ki imajo slepega ali slabovidnega učenca
- Specialna knjižnična izposoja prilagojenih učbenikov in gradiv,
- Omogočanje ogledov in demonstracije specialne, računalniške in programske opreme ter usposabljanje za uporabo prilagojene informacijske tehnologije, specialnih pripomočkov in opreme
- Izposoja prilagojenih didaktičnih pripomočkov za slepe in slabovidne (zemljevidi, makete)
- Izdelovanje pripomočkov, didaktičnega materiala, učil, tipnih slik, zemljevidov, kartografije za slabovidne in izposoja zunanjim šolam
- Sodelovanje s Komisijo za ocenjevanje pripomočkov za slepe in slabovidne Centra IRIS,
- Prilagajanje in tisk gradiv v brajici

4. DEJAVNOSTI NA VRTU ČUTIL

Opis: Na Vrtu čutil organiziramo vodene ogledе in pedagoške delavnice za različne starostne skupine (vrtec, OŠ, SŠ in odrasli). Osnovna delavnica traja od ene do treh ur in je namenjena predstavitvi slepote in slabovidnosti, orientacije in mobilnosti ter športa oseb s slepoto in slabovidnostjo. Delavnice oz. ogledi potekajo na prostem, pogoj za izvedbo delavnic je ugodno vreme.

V šolskem letu 2023/24 bo obisk delavnic mogoč od torka do petka med 9. do 13. uro oz. po dogovoru. Za rezervacijo termina in ceno nas kontaktirajte vsaj dva tedna vnaprej po e-pošti: vrt.cutil@center-iris.si. Med prazniki in šolskimi počitnicami je vrt čutil zaprt. Ogled oz. dostop na vrt brez vodstva ni možen.

Kontakt: vrt.cutil@center-iris.si

5. DODATNE DEJAVNOSTI CENTRA IRIS

5.1 DELOVNA IZKUŠNJA ZA DIJAKE IN ŠTUDENTE Z OKVARO VIDNE FUNKCIJE

Datum izpeljave: **termin po dogovoru**
Koordinator: Urška Mikolič
Kontakt: urska.mikolic@center-iris.si

Vsebina: Delovne izkušnje, ki jih pridobivamo tekom šolanja so pomembne tako pri iskanju zaposlitve kot tudi pri odločanju za poklic. Pa vendar jih je včasih težko pridobiti. V Centru IRIS se bomo potrudili organizirati delovno izkušnjo za en dan, v podjetju oziroma v poklicu, ki vas zanima. Glede na vaš interes poiščemo podjetje, ki bi vam za en dan omogočilo vpogled v njihov delovni proces in zadolžitve različnih delovnih mest, ter izkušnjo razgovora za delovno mesto. V ta namen pripravimo tudi delodajalca, ki ga skupaj z vami seznanimo s pripomočki in prilagoditvami, ki jih uporabljate in potrebujete. Tukaj vidimo tudi priložnost za mreženje in mogoče celo bodočo zaposlitev. Vsi zainteresirani dijaki in študentje se obrnite direktno na elektronski naslov koordinatorice.

5.2 MENTORSTVO: za dijake, študente, starše

Datum izpeljave: **celo šolsko leto 2023/24**
Koordinator: Urška Mikolič
Kontakt: urska.mikolic@center-iris.si

6. IZOBRAŽEVANJA ZA STROKOVNE DELAVCE V VRTCIH IN ŠOLAH

6.1 PONUDBA PROGRAMOV CENTRA IRIS, KI SE IZVAJAJO PO DOGOVORU

1. **Otrok z okvaro vida v vrtcu**
2. **Delo s slepimi in slabovidnimi učenci/dijaki**
3. **Pridobivanje znanja za delo s slepim ali slabovidnim učencem/dijakom pri posameznih predmetnih področjih**
4. **Seminar za nadzorne učitelje in pomočnike pri zunanjem preverjanju znanja (NPZ, matura)**
5. **Predstavitve okvare vidne funkcije (CVI - Cortical Visual Impairment)**
6. **Prilagojena računalniška oprema za slabovidne**
Vsebina izobraževanja: predstavitev prilagojene računalniške opreme za slabovidne (ZoomText), prikaz različnih načinov povečave, označevanj kazalcev, barvnih kontrastov, uporaba dodatnih funkcij (npr. DocReader), pomembnejše nastavitve v ZoomTextu, različne tehnike branja, pregledovanja besedila, uporaba prilagojene računalniške opreme v konkretnih primerih.
7. **Prilagojena računalniška oprema za slepe**
Vsebina izobraževanja: predstavitev računalniške opreme za slepe (Jaws, brajeva vrstica), način prikazovanja besedila, informacij, različni tipi kazalcev, uporaba Braille Viewerja, pomen posameznih tipk na brajevi vrstici, spreminjanje pomena posameznih tipk na brajevi vrstici, pomembnejše nastavitve v Jawsu, uporaba prilagojene računalniške opreme v konkretnih primerih.
8. **Specialna oprema za slabovidne**
Vsebina izobraževanja: predstavitev izposojene elektronske lupe in različne možnosti uporabe, prikaz različnih načinov povečave z elektronsko lupo, zajem in shranjevanje teksta, uporaba in primernost načinov pregleda za različne oblike gradiva (tekst, slike...).

ODDAJA POVPRŠEVANJA:

Tel. št.: 01 2442 760

E-naslov: nina.berloznik@center-iris.si

6.2 DRUGA IZOBRAŽEVANJA

6.2.1 Študijsko srečanje za učitelje, ki poučujejo učence in dijake s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije

Datum izpeljave:

- 18. 1. 2024, od 15.00 do 18.30 (v živo)
- 11. 4. 2024, od 15.00 do 18.30 (v živo)
- 9. 5. 2024, od 15.00 do 18.30 (na daljavo).

Študijsko srečanje je v sistemu KATIS – Katalog programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja, ki je dostopen na spletni strani, kjer se prijavite. Rok za prijavo na študijsko srečanje je 10. 1. 2024. Udeležba na študijskem srečanju je brez kotizacije. Število prijav je omejeno. Za dodatne informacije pišite na dragana.zunic@zrrs.si.

Študijsko srečanje organizira Zavod RS za šolstvo v sodelovanju s Centrom za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne Ljubljana - Center IRIS.

6.2.2 Seminar za pomočnike in nadzorne učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov pri zunanjem preverjanju znanja (NPZ, matura, poklicna matura)

Datum izpeljave: **april 2023**

Trajanje: do 6 ur

Koordinator: Nina Berložnik

Kontakt: nina.berloznik@center-iris.si

Ciljna skupina: predmetni učitelji v osnovni in srednji šoli

Opis: Seminar je namenjen učiteljem, za katere šole načrtujejo, da bodo sodelovali pri eksternih preverjanjih znanj (splošna matura, poklicna matura, NPZ) kot nadzorni učitelji ali pomočniki slepih oz. slabovidnih učencev in dijakov. Seznanili se bodo s pravilniki o opravljanju eksternih izpitov za kandidate s posebnimi potrebami in navodili, ki jim jih bo posredoval Državni izpitni center, ob tem pa se bodo osredotočili na konkretne situacije, ki jih lahko pričakujejo v svoji vlogi.

Vsebine:

- Seznanitev s specialno pedagoškimi didaktičnimi pristopi poučevanja učencev s slepoto, slabovidnostjo in okvaro vidne funkcije.
- Navodila za prilagojeno izvajanje NPZ za učence s posebnimi potrebami / Navodila za izvedbo prilagojenega načina opravljanja mature za dijake s posebnimi potrebami.

Predstavitev praktičnih primerov vloge pomočnika slepih in slabovidnih: Marija Jeraša

6.3 IZOBRAŽEVANJA PREKO KATALOGA KATIS (s kotizacijo)

6.3.1 Seminar za učitelje slepih in slabovidnih učencev in dijakov

Datum izpeljave: 1. izvedba: **28. in 29. september 2023**
2. izvedba: **po dogovoru**

Trajanje: 16 ur

Kotizacija: 98,11 EUR

Koordinator: Nina Berložnik

Kontakt: nina.berloznik@center-iris.si

Ciljna skupina: razredni učitelji, predmetni učitelji v osnovni in srednji šoli

Opis: pridobitev osnovnih informacij o okvarah vida, teoretičnega znanja o tiflopedagoških, psiholoških in pedagoških posebnosti dela s slepimi in slabovidnimi. Seznanitev z možnostmi sistematičnega načrtovanja, izvajanja in spremljanja prilagojenega pedagoškega procesa. Seznanitev s specialnopedagoškimi dejavnostmi slepih in slabovidnih in njihovim pomenom za vsestranski razvoj. Seznanitev s postopki oblikovanja besedil za slepe in slabovidne ter vloga Centra IRIS.

SEMINAR ZA UČITELJE SLEPIH IN SLABOVIDNIH UČENCEV IN DIJAKOV 15 mest, prijava do 16. 9. 2023 , izvajanje od 13.00 do 19.30	16 ur
Predstavitve slepote in slabovidnosti - delavnica: Jelena Žagar	1
Zakovitosti poučevanja slepih in slabovidnih ter načrtovanje in priprava individualiziranega programa - razgovor: Marija Jeraša	2
Didaktični pripomočki in specialna oprema za slepe in slabovidne - delavnica: Ana Mohorko, Marija Repe Kocman	2
Prilagajanje gradiv za slepe in slabovidne - delavnica: Jera Svetek, Marija Repe Kocman	1
Socialne spretnosti slepih in slabovidnih - delavnica: Damjana Oblak	2
Šolanje otroka z okvaro vida - predavanje: Sabina Leskovec	1
Šport ter otroci in mladostniki z okvaro vida - delavnica: Anja Pečaver	2
Tehnike opisovanja slepim in slabovidnim - razgovor: Ana Mohorko	1
Vsakodnevne spretnosti slepih in slabovidnih - delavnica: Ajda Mikolič	2
Osnove orientacije in mobilnosti slepi in slabovidnih - delavnica: Ana Mohorko	2

6.3.2 Seminar: Delo z otroki z okvaro vida v predšolskem obdobju

Datum izpeljave: **16. in 17. november 2023**

Trajanje: 16 ur

Kotizacija: 88,32 EUR

Koordinator: Nina Berložnik

Kontakt: nina.berloznik@center-iris.si

Ciljna skupina: vzgojitelji/ce, pomočniki/ce vzgojiteljev in drugi strokovni delavci v vrtcu

Opis: pridobivanje osnovnih informacij o okvarah vida. Seznanitev s specifikami izvajanja programa za predšolske otroke z okvarami vida, s strokovnimi tiflopedagoškimi principi obravnave slepega in slabovidnega otroka, ki predstavljajo vsestranski razvoj otroka na motoričnem, kognitivnem in socialnem področju. Razumevanje otrokovih posebnih potreb zaradi senzornega primanjkljaja ter zagotavljanje enakovrednega vključevanja slepega in slabovidnega otroka v dejavnost vrtca.

DELO Z OTROKI Z OKVARO VIDA V PREDŠOLSKEM OBDOBJU 15 mest, prijava do 13. 11. 2023 , izvajanje vsak dan od 9.00 do 15.30	16 ur
Zgodnja obravnava otrok z okvaro vida, zagotavljanje dodatne strokovne pomoči otroku - razgovor: dr. Mateja Maljevac	1
Najpogostejše okvare vida - predavanje: Jelena Žagar	1
Kako prepoznati otroke s CVI in strategije dela – delavnica: Ajda Mikolič	2
Delo z družino otrok z okvaro vida v vrtcu - predavanje: Sabina Leskovec	1
Prilagajanje okolja in vzgojno izobraževalnega dela - delavnica: Tadeja Sitar	3
Značilnosti motoričnega razvoja otrok z okvaro vida - delavnica: Anja Pečaver	2
Značilnosti socialnega razvoja - delavnica: dr. Mateja Maljevac	2
Pomen vsakodnevnih spretnosti v dnevni rutini - delavnica: Ajda Mikolič	2
Spodbujanje orientacije in mobilnosti v predšolskem obdobju - delavnica: Ana Golob Mohorko	2

6.3.3 Seminar brajice

Mesec izpeljave: **7. in 8. 11. 2022**

Trajanje: do 10 ur

Kotizacija: 105,77 EUR

Koordinator: Nina Berložnik

Kontakt: nina.berloznik@center-iris.si

Opis: Seminar je namenjen vsem, ki bi se želeli seznaniti s sistemom brajevega zapisa ter se naučiti pisanja in branja brajice. Udeleženci bodo spoznali sistem brajevega zapisa (brajeva celica, črke, številke, ločila, posebni znaki ...). Spoznali bodo brajev pisalni stroj, njegove sestavne dele ter funkcijske tipke. Naučiti se bo mogoče osnov pisanja na brajev pisalni stroj. Kdor pa bo želel še malo podrobneje spoznati uporabo brajice, mu bomo pokazali, kako slepi uporabljajo računalnik oz. brajevo vrstico, kako se pripravi gradiva za tisk v brajici, kakšen je glasbeni zapis za slepe ter kako je z matematičnim zapisom za slepe.

SEMINAR BRAJICE Prijava do 10. 11. 2023 , izvajanje 5 ur popoldan, po dogovoru	9 ur
Brajica - predavanje: Janja Hrastovšek	1
Osnove branja in pisanja brajice - razgovor: Janja Hrastovšek	1
Osnova pisanja in pisanja na brajev stroj - vaje: Ana Mohorko	2
8-točkovni brajev zapis - delavnica: Mateja Jenčič	2
Linearni matematični zapis - delavnica: Polona Knific	1
Notni zapis v brajici in elektronski obliki - delavnica: Neva Laščak	1
Priprava gradiv za tisk v brajici - delavnica: Marija Repe Kocman	1

NEKAJ BESED O CENTRU IRIS

Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne (Center IRIS) je državna ustanova, katere ustanovitelj je Vlada Republike Slovenije. Je javni zavod, katerega dejavnost je izvajanje prilagojenih vzgojno-izobraževalnih programov za osebe z (delno) izgubo vida od vrtca do srednje šole, obravnava oseb s slepoto in slabovidnostjo ter okvaro vidne funkcije (tudi s kombiniranimi motnjami), svetovanje, usposabljanje in podpora vsem ciljnim skupinam: osebam z okvaro vida ter ožji in širši okolici.

V okviru Centra IRIS so vzpostavljene enote s specifičnimi zadolžitvami, katerih naloge so:

- Izvajanje vzgojno-izobraževalnih dejavnosti za otroke in mlade z okvaro vida z nudenjem specialnih znanj iz področij razširjenega kurikuluma (orientacija in mobilnost, vsakodnevne veščine, prostočasne in rekreacijske dejavnosti, socialne spretnosti ali opismenjevanje v brajici ipd.).
- Podpora inkluzivnim procesom s pripravo in izvajanjem usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za delo z učenci s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije (CVI).
- Pomoč in podpora staršem otrok z (delno) izgubo vida.
- Prostor za medsebojno srečevanje oseb s slepoto, slabovidnostjo ali okvaro vidne funkcije, vključenih v inkluzivne programe.
- Oblikovanje programov ozaveščanja in informiranja javnosti o posebnih potrebah zaradi slepote, slabovidnosti ali CVI.

POSŁANSTVO

Poslanstvo Centra IRIS je izobraževati in vzgajati otroke in mladostnike za aktivno vključevanje v družbo, v kateri bo posameznik imel enakovreden položaj ter v njej deloval odgovorno do sebe in drugih. Naša pozornost je namenjena celoviti individualni obravnavi otrok in mladostnikov z okvaro vida, svetovanju, usposabljanju ter nudenju podpore tako uporabnikom kot njihovim staršem ter izvajalcem vzgojno – izobraževalnih programov v inkluziji. Posebna skrb pa je namenjena strokovnemu razvoju na področju metod in strategij poučevanja ter ozaveščanju javnosti o posebnih potrebah oseb z okvaro vida.

VIZIJA Centra IRIS

Sodelovati, povezovati in izobraževati za dvig kakovosti življenja otrok in mladostnikov ter njihovih družin.

PRIJAVE IN INFORMACIJE

Za prijavo in več informacij o posamezni delavnici ali dogodku, se obrnite na koordinatorja ali pa nas kontaktirajte v tajništvo Centra IRIS:

info@center-iris.si

01/ 2442 750

Informacije o dejavnostih, ki se bodo izvajale v šolskem letu 2023/2024, bomo objavljali na spletni strani www.center-iris.si.

Za sprotno obveščanje o dogodkih se naročite na e-novice Centra IRIS (prijavite se na spletni strani).

